De Levende Natuur 5 (3):59-61 (1900)

bladeren omhoog tillen en hun knoppen voor 't zonnelicht gaan openen, een hoog genot wil hebben, die brenge een dag op 't water door temidden van deze rijk getooide natuurkinderen. Hij zal dan gevoelen, dat de schrijvers van *In sloot en plas* ze met recht noemden „Symbolen van rust en reinheid." Maar er zij dan zooveel van die oud-Egyptische eerbied in ons over, dat we ze, stil bewonderen, niet noodeloos ontrukken aan hun rijke leven.

A. Loran.

Aardige Vondstjes.

We gaan er zoo wekelijks een paar maal gewoonlijk met ons zessen of zevenen „op uit", en als ik dan als hoofd der patrouille „links en rechts van den weg!" commandeer, of op een vlak terrein een tirailleurs-linie laat formeeren, dan ontkomt er weinig aan onzen meer en meer geoefend wordenden blik en worden wel eens aardige vondstjes gedaan.

De paar gebezigde militaire termen zullen natuurlijk de lezers van dit tijdschrift niet in het onzekere brengen, welke vondstjes er bedoeld worden; en als ik van eenige dezer hier nu mededeeling ga doen, vooral van die uit het plantenrijk, dan zij vooraf opgemerkt, dat er volstrekt niet altijd sprake zijn zal van „planten met „1, 2 of 3 zetjes" — zooals mijn jeugdig gezelschap zich zou uitdrukken — maar dat ik enkele zaken zal noemen, enkele indrukken trachten weer te geven, die ons — of in sommige gevallen mij — alleen — om de een of andere reden bijzonder troffen.

Zie ik mijn aanteekeningen na, dan vind ik, bij April beginnende, het eerst met een blauw kruisje gemerkt: Gaspeldoorn (Ulex europaeus). We hadden al met een paar bloeiende bremsoorten, Genista pilosa en G. anglica, kennis gemaakt, toen een der jongens in triomf bij mij aan huis kwam met een flinken tak van Ulex. Hij schold hem natuurlijk voor een bremtak uit. — Ja, dat was iets! En zulke „bremmen" groeiden er toch niet bij Lochem. Hij had 'm dan ook heelemaal bij 't station Markeloo gevonden. Op onzen eerstvolgenden tocht bracht ik de jongens bij een rij van prachtig bloeiende Ulex, netjes geflankeerd langs een zandweg op een half uur afstands van onze woonplaats. De jongens waren opgetogen! Natuurlijk moest ieder er een flinken tak van hebben, maar het kostte hun menige schram. Ze wisten nu meteen, waardoor de Gaspeldoorn zoo rustig aan een weg kon staan, waar 's zomers een paar maal daags een troep koeien passeert. Later hebben we nog meermalen kennis kunnen maken met zoogenaamde weerbare planten langs den weg: met Sleedoorn, Distels, Bramen, enz. Bij Bramen zagen we, hoe de stekels niet alleen de plant afdoende beschermden tegen langs den wegberm grazende dieren, maar ook goed van pas kwamen, als de Braam, op een benauwd plekje staande, gemeend had, zich wat omhoog te moeten werken, om voldoende licht en lucht te krijgen. De lange, buigzame stengels hadden zich tusschen de takken van het kreupelhout door soms tot in de kroon van een boom geschoven en sloegen nu hun naar beneden gebogen stekels zoo stevig om tak en twijg, dat het bij proefneming bleek, heel wat moeite te kosten, zoo'n stengel naar omlaag te trekken.

Zoowat in dezelfde buurt van Ulex, maar meer in de laagte en langs sloten, vonden we in Mei Polygala vulgaris, de Gewone Vleugeltjesbloem; meestal natuurlijk de blauwe, maar toch ook meermalen de roode variëteit en zelfs de witte. Het was toen een jacht, om van elke kleur er een machtig te worden, wat aan verscheiden luidjes gelukte.

Als eerste bloeiende Orchidee werd aangetroffen: De harlekijns-orchis (Orchis Morio), die weldra in laaggelegen weilanden in menigte voorkwam, en spoedig daarna volgden een paar exemplaren van de Kever-Orchis, Listera ovata. Vooral door deze soort met haar bleekgroene, vreemd gevormde bloemen werd voor goed de belangstelling gewekt voor alles wat Standelkruid heet. Jammer maar, dat deze streek niet rijk is aan soorten, want behalve de beide genoemde hebben we alleen nog de drie Handekenskruiden met de noodige bastaarden gevonden, alsmede Platanthera bifolia en Epipactis latifolia. Maar het gemis aan velerlei soorten wordt wel eenigermate vergoed door het overgroote aantal, waarin sommige voorkomen. Zoo kwam ik eens op een terrein op veenachtigen heigrond, waar ik gerust aan twaalf handen kon toestaan, een flink bouquet te plukken enkel van Handekenskruiden en de Welriekende Witte. Dat werd iets moois! Naar verkiezing de roomkleurige Phatanthera in het midden, omkranst door de Handekenskruiden in alle spelingen van donker tot licht paars, of in omgekeerde volgorde, of alle kleuren dooreen, maar steeds met een „manchet" van geurige Gageltakjes (Myrica Gale), waardoor het noodige groen werd aangebracht.

Mooi was het en dagen lang heeft men er van

De Levende Natuur 5 (3):59-61 (1900)

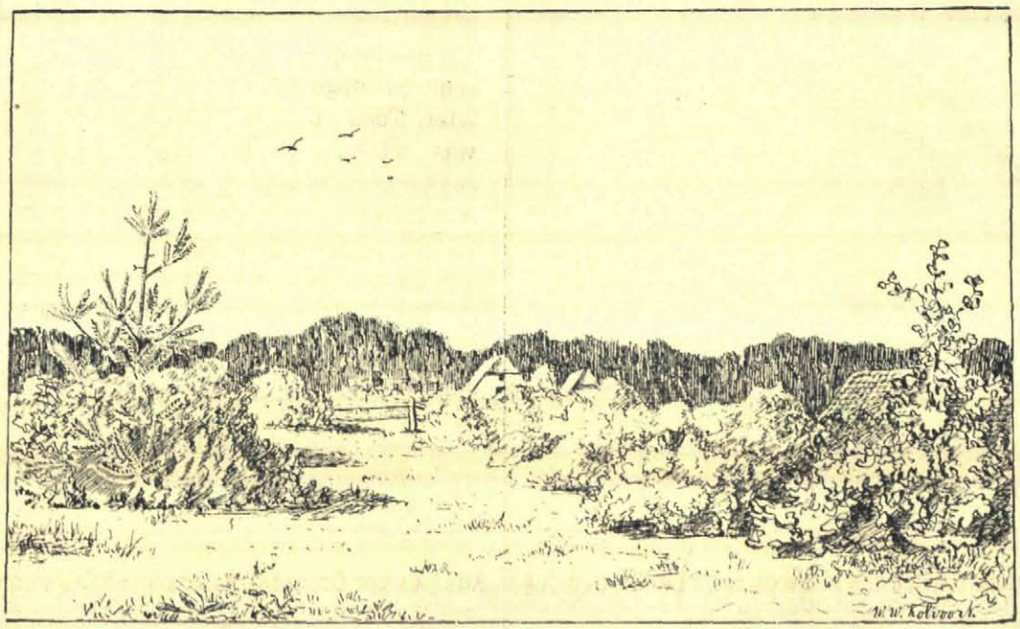
genoten. Maar ook zoo'n enkel flink exemplaar van de Welriekende Orchis met wortel en al in een bloempot was een „gewild artikel."

Wat was het in die dagen heerlijk in „Het Veen!" Wat geurden de Gagelstruiken langs den weg, wat jubelden de vogels! Ik herinner me, dat ik er eens op een heerlijken Zaterdagmiddag de jongens liet noteeren, dat ze tegelijkertijd om zich heen hoorden: Koekoek, Vink, Geelgors, Winterkoninkje, Koolmees, Tjiftjaf en Fitis. Na geringe oefening wist ieder de zeven verschillende geluiden te benoemen en het mooiste was nog, dat we de zangers zelf ook te zien kregen, behalve den Koekoek. Die zat ook het verst van ons af en daarbij houdt hij er heelemaal niet van, bespied te worden.

van ontwikkeling te zien, totdat ze het nest verlaten hadden en dus de voor vogels zoo kritieke jeugd gelukkig doorgekomen waren.

Dat was dan aan den Vetkruid-weg, denzelfden weg, waar ik voor een jaar of wat het blauwborstje ontdekte.

Op de wandelkaart is hij niet te vinden; d.w.z. de weg wel, maar niet de naam. En of hij wel een officiëelen naam heeft, betwijfel ik. We noemen hem maar zoo voor ons gemak. Zoo weten we ook een Zonnedauw-weg, een Wilgenroos-boschje, een Scheerensloot, enz. Voor het aldus benoemen dier plaatsen hebben we de beste redenen. Daar hebt ge bijv. den Zonnedauw-weg. Op den voormiddag van den 23sten Juli, dien snikheeten Zondag, was hij dicht

In het Veen bij Lochem.

Op een andere plaats in Het Veen, aan den Pinguicula-weg, vonden we een nest geheel open en bloot op den grond. Het was, alsof een kinderhand het er neergezet had: zoo weinig moeite scheen er gedaan te zijn, om het op de een of andere wijze te maskeeren. En toch — was de vogel er niet afgevlogen, waardoor onze aandacht getrokken werd — we waren het stellig voorbij geloopen; en het doet pijn, aan de mogelijkheid te moeten denken, dat het zelfs vertrapt had kunnen worden. Zóó weinig staken nest en eieren af bij de naaste omgeving. Het was het nest van den veldleeuwerik. Wel werd nauwkeurig door ons aangeteekend, waar het was: links van den weg, tegenover den hoek van het orchideeën-veld, waar een paar dennetjes hun top verhieven uit een dicht gagelboschje — maar overigens bleef het bestaan van het nest een geheim tusschen het leeuwerikenpaar en ons. Later hadden we het genoegen, de jonge vogels in verschillende stadia

bespikkeld met de schitterend witte zonnedauwbloempjes!

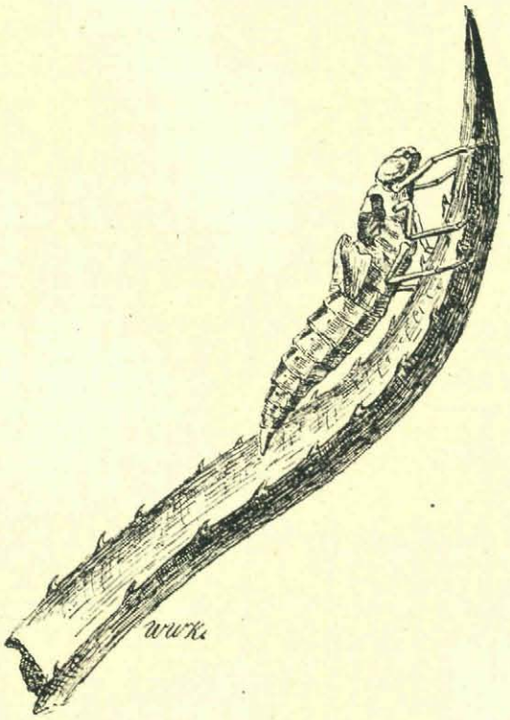
En dan die Scheerensloot.

Van 't voorjaar had ik de jongens er al eens bijgebracht en ze gewezen op de zalmkleurige rozetten, door het glasheldere water op den bodem duidelijk te zien. Ik had toen al eens met mijn stok een paar van die stekelige „weerbare krijgslieden, die wel wat hebben van een aloë" naar boven gehaald, dus de eerste kennis was gemaakt. Nu den bloeitijd afgewacht!

Die viel in Juni. Maar waar was nu de sloot, waar was het water? We zagen niets anders dan een inzinking tusschen twee weilanden. De Scheerenplanten waren allen man aan man dicht aaneengesloten naar boven gekomen en staken haar nu groene bladeren zoover boven het water uit, dat de helderwitte bloemen juist boven de oppervlakte kwamen, om zoodoende het stuifmeel „voor nat te bewaren."

De Levende Natuur 5 (3):59-61 (1900)

De planten stonden zóó dicht opeen, dat van het water hoegenaamd niets te zien was. Haalde men er een uit, dan werd de ruimte terstond weer

Het huidje van een Glazenmakerslarve op een Scheerenblad.

gevuld door de buren, die al benauwd genoeg op elkaar gezeten hadden, om geen gretig gebruik te maken van de gelegenheid, een ruimere standplaats te kunnen innemen.

't Was wel met recht een Scheeren-sloot.

Andere planten waren er dan ook heelemaal niet te vinden, waardoor het geheel wel wat stijf was.

Wat kan overigens een sloot rijk zijn aan verscheidenheid! We hebben er gevonden met een dozijn verschillende soorten van bloeiende planten langs een lengte van eenige passen. Wat een rijkdom van vorm en kleur! En wat een schat van insecten in, op en boven het water! De plantenbussen, doosjes en fleschjes zijn steeds het beste gevuld, als we sloottochtjes gemaakt hebben. Laatst kwamen de jongens tehuis met handenvol scheerenbladeren en op elk blad het laatste huidje van een glazenmakerslarve. De huidjes hebben volkomen denzelfden vorm, als het volwassen insect, alleen de vleugels ontbreken. Die kon de larve in het water natuurlijk ook missen. Wel had ze in het laatst zoogenaamde vleugelstompjes, waarin de vleugels groeiden; maar slap en opgevouwen bleven ze daarin liggen tot later. Toen nu de larve voor de laatste maal van plan was, uit haar vel te kruipen, kroop ze vooraf tegen zoo'n scheerenblad omhoog tot boven het water, want nu zou de glazenmaker voor den dag komen, en die is van zoo'n larvenleven niet gediend. Die wil vliegen met ruischenden vleugelslag in den tuin en in de straten en boven de rogge. Het laatste larvevel dan sprong aan de rugzijde open en het gevleugeld insect kroop door de opening naar buiten, het oude omhulsel in denzelfden vorm en denzelfden stand aan het blad achterlatend.

Lochem. W. W. Kolvoort.

(Wordt vervolgd).

De Oliekever en zijne Gastvrouw.

Als in 't laatst van Maart de paarse doovenetel en de paardenbloem weer staan te bloeien, is er voor de bloemenbestuivende insecten weer „werk aan den winkel." En voor ons natuurvrienden is zulks dan eveneens het geval. Dezelfde oorzaken hebben hier, zoowel voor ons als voor bedoelde insecten, dezelfde gevolgen: het mooie weer en de schoone, ontluikende natuur lokken ons naar buiten.

Nog is het schoon der lente slechts spaarzaam aanwezig en daar wij even begeerig zijn, ervan te genieten, als de wilde bijen, hebben we veel kans, elkander op het beperkte terrein te ontmoeten.

De beste plaatsjes, waar we elkaar ongevraagd rendez-vous kunnen geven, zijn de zuidelijke hellingen van dijken, slootwallen, aardhoopen, boschranden, enz. Daar vinden we stellig na den 15en Maart onder meer, de bovengenoemde bloemen in bloei; de paarse doovenetel bloeit zelfs vaak heel den winter door!

Op zoo'n heerlijk plekje vergat ik al menigmaal, dat de derde maand des jaars nog niet om was, en met de meeste vrijmoedigheid noodig ik u uit, eens mede te gaan.

Zooals ik reeds zeide, we zijn de eenigen niet, die hier hun hart eens komen ophalen. Daar vliegt zoo waar reeds een dikke hommelkoningin. 't Is het wijfje van den aardhommel (*Bombus terrestris* L.). Den geheelen winter heeft ze geslapen, en nu ze wakker geworden is, heeft ze terdege honger gekregen. Ze is weduwe, want haar echtgenoot is verleden herfst gestorven. Heel erg heeft ze zich dit evenwel niet aangetrokken, daar ze niet beter weet, of het hoort zoo. Straks zal ze dan ook heel kalm een plekje opzoeken, waar ze haar huishouden